

Karl Lõbus #113 osales oma esimesel supermotol 24. juulil Kuressaare lennuväljal, saavutades üldkokkuvõttes tubli 9. koha.

Erakogu

Lugupeetud lapsevanemad!

Viimasel Muhu Põhikooli hoolekogul arutlusel olnud teemad tundusid nii olulised hoolekogu liikmetele ja ka õpetajatele, et otsustasin nendest Muhulases juttu teha.

Esimese küsimusena oli arutlusel kooli ja valla raamatukogude liitmine. Hoolekogu seisukoht oli, et võimalusel mitte neid liita. Raido Liitmäe sõnul pole asjal mõtet, kui sellise ümbermängimise tulemusena kaks allasutust pigem kaotavad kui võidavad.

Kuna kokkuvõtteid tuleb teha hetkel kõikjal ja ka laste arv koolis väheneb, on sügisest senise täiskoha asemel koolis poole kohaga huvijuht. Hoolekogu seisukoht oli, et kui valikuid tuleb teha, siis huvitegevuse ja mitte tugiteenuste

(pikk päev, parandusõpe, logopeed) arvelt, kuna kooli esmane ülesanne on siiski anda lastele kooliharidust, kuid loomulikult on hea, kui selle juurde kuulub ka huvitegevus.

Kooli alluvusse läks ka spordihall. Hoolekogu oli sellise otsusega rahul, kuna meie hinnangul suudab kool seda paremini majandada.

Väga olulise teemana oli arutlusel, mida on ikka ja jälle koosolekul juttu olnud, korrektne riietus koolis, mobiili kasutamine, hügieeni- ja seksuaalküsimused. Panen siinkohal vanematele südamele, et neil teemadel tuleks kodus kindlasti lastega rääkida. Korrektne käitumine ja elu põhitõed tuleb lastele selgeks teha kodus ja koolil on siin vaid

toetav roll. Oma laste eest vastutavad eelkõige ikka vanemad.

Siit ka palve, et enne uue kooliaasta algust rääkige oma lastega neil teemadel, siis on neil endil ja ka õpetajatel lihtsam oma tööd teha ja kindlasti on ka tulemused oluliselt paremad.

Rõhutaksin ka kooli ja kodu koostöö vajalikkust – kui probleemidest räägivad nii kool kui lapsevanemad, leitakse neile kindlasti lahendused ja mitmed ebameeldivad olukorrad jäävad tulemata.

Head uut kooliaastat soovides

Triin Valk

Muhu Põhikooli hoolekogu esimees

Noppeid maakonnalehtedest

Klassivenda, Mäla külast pärit sitket meest, tuntud tõuaretajat Manivald Metsaalti meenutab 30. juuli Meie Maas Udo Suurtee. Autori arvates väärriks mees ärämärkimist teatmeteostes.

Muhusse mahekaupluse ja ökotankla rajamise ideest kirjutab 24. juuli Meie Maa. Naftaal AS tegevjuhi Rain Lehe kommentaaridele lisaks kinnitatakse, et Muhu valla valitsus korraldab praegu tankla ja kaupluse tulevase asukoha, Viira küla Uuelu maaüksuse detailplaneeringu avalikku väljapanekut, millega saab valla maa-ametis tutvuda 15. augustini. Uuelu maaüksus jagatakse planeeringu järgi kolmeks krundiks. Lisaks tanklale ja kauplusele plaanib Rain Leht kolmandale maatikile elamu.

20. juuli Meie Maas pajatab Irma Järvesalu Riima ja Priit Randviiru kodust Liiva külas, kelle aed on nagu hingekink, kus leidub palju lilli ja liblikaid. Riima sõnul peab aias olema igal aastajal midagi vaadata ja vastu talve ei tasugi kõike liiga korralikult ära koristada.

27. juuli Saarte Hääldest saab lugeda, kuidas brittide ajaleht *Manchester Confidential* Muhu saarel nähtut kirjeldab („Britid kohtasid Muhus muinasaegseid kombeid“). Lisaks Pädastele kiiksid britid mujalegi.

“Muhu metsades liiguvad ringi metssead ja põdrad, koos jahimeestega, kes neid jälgivad. Haruldased liblikad vilksatavad kadakate vahel ning veel haruldasemad orhideed katavad metsaaluseid vaibana. Pool Eesti maastikust on kaetud metsadega, mis on väärtuslik metsaseente ja ravimtaimede kasvulava. See on maastik, millel on palju õelda,” on väljaanne veendunud.

Muhu Muuseumis

Saaremaa Rahvateater mängib 15. augustil algusega kell 12 viimast korda sel suvel J.Tuuliku “**Abruka aasimisi**”.

Oma tulekust teata ette 13. augustiks.

28. augustil toimub Koguväes Toomal viimane suvesimman koos külapillimeeste kokkutulekuga. Osa võtab oma parkümmend lõõtsatõmbajat meilt ja mujalt.

Pillimeeste võistumängimine looga “Muhumaa” algab kell 17, Suur Kontsert Tooma õuel, kus lisaks pillimeestele esinevad ka meie oma rahvatantsijad, algab kell 19 ja pärast seda läheme kõik koos mere äärde tuld tegema, laulma ja tantsima. See võib juhtuda nii umbes päikeseloojangul ja kestab, kuni tantsijaid murule jägub.

Rihva Iisa tuhlivõtt

Peeter Dudnik

*Murdevõistlus 2010,
eripreemia.*

Lõetsa Matsil seda juttu
ikka teatud reakida,
kõik mis kipel tuhlivõtul
juhtus Rihva Iisaga.

Juhtus kõik see üsna ammu
teese ilmasõja lõppus viel.
Iisa põllal katsus rammu
tuhlistega õhtu iel.

Tuhli võtust selg oli loge,
jalad, käed viel liiate.
Hõbelindu taevast lendmas
nägi Iisa äkiste.

”Sie vist meite sugulane
Talinast või kuskilt muult”
ühmas mõtteselgelt Iisa...
Lehti langes sügispuult.

Madalast ja niitval lennul
lendis lindu hõbene.
Tiiva takka üle serva
viipas punalendur-mies.

Lehvitades kättki tõstis
üllalt perenaisele.
Üllalt tervitusi kostis
alla maale maisele.

”Püha Jeesus!” üidis Iisa,
”Oogid sugulane sie!”
Kus ta muidu ossand viipa’
taale taevast väetile.

Üidn viel: “Et mis sa rallid
nõnna meite taeva all!
Lange alla, kulla kallis,
aame juttu reasta all!”

Tea, kas kuulis? mõtles Iisa.
Justkud vastand taale ta,
kuigid kogu juttu püida
pole siiskid jõudnud ta.

Nii ta seisnud keset põldu,
tuhlikooku hoidnud pihk,
ainsad sõnad, mida kuulnud:
”Tervist koa, Raissa Rihvk!”

Kõik sie sündis imeäkki,
nagu nõia võluvael.
”Nagud taevast langeks tähti”
- mõtles Iisa omal käel.

”Jaa, sie olli täpselt nõnna,”
Iisa oma jutt olli sie.
Nägu kulutuli levis
teene reakis teesele.

Nüid siis seda lugu kuulda
võib koa kogu Muhumoa,
kõik, mis kipel tuhlivõtul
juhtus Rihva Iisaga.

Saaremaa heinamaadelt Muhumaa randa

Kirjandusteadlane, aastate
jooksul pärisjuhulaseks saan-
nud Maie Kalda kohtus 23.
juulil Liiva raamatukogus
pooleteiststosina kirjandushuvi-
liselega, et esitleda oma raamatut
„Debora ja vennad“. Debora
Vaarandi luule abiga aitas
meeleolu luua Kadri Tüür, kelle
sõnul on tegemist doktoritöö
mõõtu raamatu ilmumiseaga.

Sisseelamiseks pakkus raamatukoguhoidja Erika Pints arutist kuulata Valter Ojakäärü viisistatud laulu „Uus paat“ Jaak Joala esituses („Seda paati pole tehtud linnuluust...“). Eks ole see Debora sõnadele tehtud laul pea sama tuttav nagu „Saaremaa valss“, kuigi viimane on vallutanud ilmselt rohkem südameid ja maid. „Uus paat“ kandis algselt nime „Rannakolhoosis“, see ilmus 1949, mil Debora Vaarandi oli just Muhu teemadesse sisenenud. Maie Kalda meenutas, et oli siis ülikoolis tudeng ja poisid ikka vilistasid seda viisi. Selliseid meeolulõõtmise laule tunnevad eestlased papa Jannsenist peale.

Edasi kõneles Maie oma raamatu sünniloost (kõnelused Debora ja ülesehitusest. Pealkiri „Debora ja vennad“ tähistab Debora suhet meessooga, samanimeline artikkel ilmus Maiel 2006. aasta Keeles ja Kirjanduses. Deboral oli paar aastat vanem vend, tänu kellele sai alguse tema sõbralik, vennalik suhe meestega.

„Minu raamat on saanud paariliseks Debora Vaarandi enda mälestusteraamatuga,“ ütles Maie kuulajatele. Ta selgitas, et „Debora ja vennad“ käsitleb ennekõike seda, kuidas elu mängis luuletajale motiive kätte. Seega on tegemist osalt eluloolise ainesega, osalt kirjanduslooga, mis pakub omavahel põimudes põnevaid sissevaateid luulemaailma, aga mitte ainult. Debora Vaarandi tahtnuks Maie sõnul olla kõigepealt inimene, seejärel naine, alles siis luuletaja.

Kohtumise peateema oli aga Debora ja Muhu. Debora oli Muhu ja Koguvaga seotud ligi 20 aastat, ta pidas Muhut väga ilusaks, ürgseks ja vanaaegsemaks kui Saaremaa, ta leidis siit kodutunde ja pääses samal ajal stalinistliku luule haardest. Maie Kalda rääkis, et Debora püüdis tollal luuletada nii, nagu nõuti, ja oli luuletajana täiesti maha käimas. Muhus leidis ta oma väikse kodumaa, normaalsed ja töökad inimesed (tutvumine Muhuga algas just inimestest, muhulastest), kelle keskel hakkas ennast jälle püsti ajama. Muhu motiivid ja teemad jõudsid tema luulesse: uurija sõnul arvult rohkem mehi, naised aga kvalitatiivselt. Ka meri ei jõua luuletajani selle efektses säras, vaid talviselt ja tõi selts.

Kadri tõi kuuldavale Debora sõnaosavust inimeste ja ka looduse kujutamisel. Luuletus „Pulmapilt“ oli leidnud omaaegse kriitika poolt vaimustava vastuvõtu (sisu selles, kuidas kaks ehmund inimlast ei tunne end poseerides hästi, nende pilt kogub kärbsemusta, aga elu läks see-eest korda, neil oli palju lapsi). Sama motiivi on talletanud kunstnik Vive Tolli („Kuldpulma pilt“) samuti Muhust vana perekonnapiildi järgi. Kunstiliikide omavaheline koostöö näitab Maie sõnul ka luule lennujõudu.

Nii Juhan Smuul kui ka Debora olid tundnud huvi muhu suurpere vastu. Deboral ei olnud ambitsioone peres domineerida, kuid tahtis olla suure pere liige, kus üksteist hoitakse. Saarlaste kollektiivne eluviis võis olla üks põhjendus, miks vasakpoolne maailma-vaade siin levis ja Debora polnud seda kunagi salanud.

Debora loodusluules leidub hulk muhu motiive (nt ilus argine suhe „Sügisel“ ja romantiline „Õõ“, mida Kadri kuulajatele ette luges).

Suurest muhulasest Juhan Smuulist kõneles autor kui

Debora abikaasast (abiellusid 1950, kooselu kestis 1967. aastani, mil lõppesid Debora Koguvast-käigud). Maie Kalda kinnitas, et mõlema jaoks oli see loominguliselt kõige sisukam aeg. Debora kokkupuuted Juhaniga olid sõbralikud ja head, ent Juhan tüdines kättesaadud tähest ning oli Debora peagi kannatamatu. Oma jagu süüd võib ajada alkoholi kui needuse kaela (Kadri luges vahele luuletuse tuulepühadest, mil jutt paisus humalast).

1972 ilmunud luuletus „Sisevaade“ oli Muhu kaotamise luuletus, ja eks Eesti külägi hakkas tol ajal tühjaks jääma. Maie Kalda sõnul tuli Muhu aines Debora luulesse uuel ringil nägemuste ja aistingutena tagasi. Seega võib inimese minevik temaga koos edasi elada ning ei tule kõledat tühjust murrangute järel, kui on endaga midagi kaasa võtta.

Maie Kalda raamat „Debora ja vennad“ on ilmunud Eesti Kirjandusmuuseumi kultuuri- ja kirjandusteooria töörühma kulu ja kirjadega. Raamatu valmimist ja esitlust Liiva raamatukogus toetas Eesti Kultuurkapital.

Kadri Tüüri arvamuskirjeldus raamatu kohta ilmus Saarte Hääl 21. aprillil. 16. aprillil Sirbis on ilmunud sama raamatu arvustus Elo Lindsalu sulest, Rein Veidemann kirjeldas oma elamus 21. märtsi Postimehes.

Raamatukogu tänab kirjandusteadlasi Maie ja Kadri, kõiki osavõtjaid ning soovib kirjandussõpradele häid lugemiselamusi “Debora ja vennad” ning teiste raamatute seltsis!

Anu Pallas

Debora Vaarandi teosed:

"Põleva laotuse all" (1945)
"Kohav rand" (1948)
"Selgel hommikul" (1950)
"Unistaja aknal" (1959)
"Rannalageda leib" (1965)
"Tuule valgel" (1977)
"See kauge hääl" (2000)
"Aastad ja päevad" (mälestused, 2006).

Algab leerikursus Muhu Katariina koguduses

MIS SEE ON? Leerikursus on ristiusu ja luterliku kiriku aluste tundmaõppimise kursus.

Ta koosneb 12 akadeemilisest tunnist, mis toimuvad pühapäeviti peale jumalateenistust.

Kõigile, kes seda soovivad, lõpeb leerikursus konfirmatsiooniga detsembrikuus 2010, mille läbi saab koguduse täieõiguslikuks liikmeks.

SISU? Kursus jaguneb teoreetiliseks ja praktiliseks pooleks.

Leerikursuse teoreetiline pool jaguneb kuueks osaks, mis sisaldavad erinevaid teemasid usutunnistuse, Piibli, 10 käsu, sakramentide, jumalateenistuse sisu ning kirikuajaloo kohta.

Leerikursuse praktiline pool jaguneb kaheks: 1) Meelerahu meie sees. Elu on tänapäeval kohati närviline ja masendav. See osa sisaldab mitmeid praktilisi näpunäiteid ja

harjutusi meelerahu saavutamiseks ja säilitamiseks. 2) Positiivne muutus meist väljas. Asjad võivad olla halvasti, kuid asjad võivad minna palju paremaks. See osa sisaldab praktilisi näpunäiteid ja harjutusi, kuidas seda saavutada.

KES? Leerikursusele saab tulla alates 15. eluaastast. Vanuse ülempiir puudub.

KUS JA MILLAL? Esimene leeritund toimub **5. septembril** peale pühapäevast jumalateenistust.

Leerikursus pole mingi lühike ja ilus tupiktee, vaid tee, mis juhib inimesi edasi oma kogudusse, kirikusse, laulatusse, laste ristimisele, ristivanemaks saamisele, elule, mis elamist väärt.

Tere tulemast leeri! Kõik huvilised on oodatud!

Lähem info ja registreerimine telefonil 56 90 33 27, **Aare Luup**

Noppeid maakonnalehtedest

30 aastat tagasi alguse saanud Väikese väina mängudest kirjutab 16. juuli Saarte Hääles Raul Vinni. Mängudega käib kaasas traditsiooniline veetseremoonia: Orissaare, Muhu, Põide ja Laimjala vallavanemad valavad ühisesse anumasse oma kodurandadest toodud vee, mis hiljem taas Väikesesse väina tagasi kallatakse. Ajaloohõngu ja mängude uut elu tähistas ka see, et üles leiti suur õllekapp, mis mängude algaastatel täitis rändkarika ülesannet. Nüüd sai see taas käiku lastud.

Mängud võitis Orissaare, Muhu oli teine, kolmas Põide.

10. juuli Saarte Hääles kõneleb Aare Laine uuest raamatust "Muhu tikand", kust leiab Leida Kirstu loodud 153 Muhu mustrit, mis sündisid tänava kaheksakümneks saanud põlisest muhulasest käsitöömeistri töölaual raamatu jaoks sel aastal. Raamatus on kolm kahepoolset mustrilehte, mida saab kasutada suurte tikandite loomisel, 41 skaneeritud ja pildistatud tikandit, mida on hea tikkimisel eeskujuks võtta, seitse fotodega illustreeritud tikkimisõpetust, lisaks kommentaarid ja näpunäited Muhu tikandi tikkimiseks. Raamat valmis Leida Kirstu järeltulijate initsiatiivil, kes on loonud meistri pärandi jäädvustamiseks ja mustrite jagamiseks veebikülje www.muhtikand.ee. „Iga Muhu päti peal peab vähemalt üks maasikas olema,“ ütleb Leida Kirst.

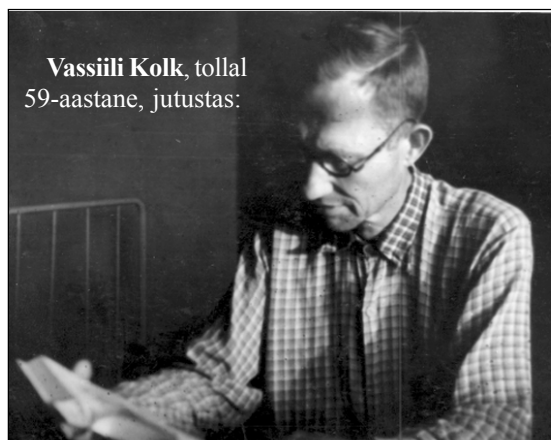
Koguva Kunstitalis

Laura Kõmperi akvarelli-näitus „August“ ja Kauko Kippo fotonäitus „Kahtlased pinnad“.

12-aastane Laura Kõmper on väikese Püünsi kooli õpilane Harjumaalt. Ta kirjutab: „Kunst on mind köitnud väga väikesest peale. Umbes pooleteise aastase armastasin juba joonistada. Koolis võtsin osa kunstiringist, nüüd käin Tallinnas Sally Kunstistuudios. Armastan maalida akvarelle, sest mulle meeldib loodus. See on ka põhjuseks, miks esitlen sellel näitusel oma akvarelle. Tulge Koguva Kunstitali näitust kaema!“

Muistsed muhulased pajatavad

Vassili Kolk, tollal 59-aastane, jutustas:

Viire laiu nimi

Suures väinas on Viire laid. Saksa keeles kutsutakse seda Pater noster, mis mis ladina keeles tähendab „meie isa“ (kirikupalve):

See nimi on sellest tulnud, et meremehed olevat väinast läbi sõites „meie isa“ palvet lugenud. Siin väinas olnud siis palju mererõõvleid. Niipea kui saar näha olnud, hakanud meremehed hirmuga palvet lugema.

Raagi mänd

Raagi mänd on suure Kuivastu- Kuressaare maantee ääres, enne Liiva küla, Pädaste tee otsa kohal. See on suur puu. Raagi mäna juures olnud enne mõis. Tiigi koht on praegugi märgatav mäna ligidal oleva talu juures, majade taga. Elanikeks olnud kaks vana preilit. Nende juurde toonud kaks võõrast ratsameest väikese lapse. Kümne aasta pärast tulnud ratsanikud last tagasi nõudma. Et preilid sellega nõus ei olnud, tekkinud tüli, kus laps ja preilid surma saand.

Peetrikivi

Külasemas on Peetrigi pere. Selle talu õues on suur kivi. Seda kutsutakse Peetrikiviks. Mare Pauts Suuremõisa külast jutustas mulle:

Oma nime olle Peetrikivi sellest saand, et kui keiser Peeter I kord Muhus olla käind, siis roninud ta aedas oleva suure kivi otsa ja vaadanud sealt Kõinastu laidu ning Saaremaad; sellest jäänd ka kohale nimeks „Peetrikivi“.

Kui vaadata Peetrikivi asukohta, siis näeme, et vanasti, kui teisi maju veel ehitatud ei olnud, asus see kui väike kindlus keset karjamaad, olles peaaegu ühekaugusel nii Põitsi kui ka Külasema ja Rebaski küladest.

1958. aastal kogunud **Piia Vinkel** (praegu **Tint**)

Mida silm näinud ja kõrv kuulnud

(Meenutusi noorusmaalt) 3.

Ivan Raavelile: „Kulla mees! Kui sa klaasitääve piiritust omale sisse kallad, põle sust änam teenistuse pidajat. Sool juba enne koa pisike vine sihes.“

Raavel Ivanile: „Ei juhtu midagi. Tahate näha, et ma panen täna terve kirikutäie naisi nutma.“

Mehed ümberringi kõkutasid naerda.

Ivan meestele: „Kuulsite, mehed, mis ta lubas. Kas anname või?“

Ega pole lapsega tegemist. Ise teab, palju võtab, kostab siit-sealt.

Ja Ivan kallab loasi peaaegu täis puhast 90 kraadilist piiritust. Veel hetk ja tühi loaes kõlksatas lauale ja Raavel laseb sõrki tagasi kiriku poole.

Mehed Uiema kambris arutavad veel tüki aega, kas ikka Raavli jutlusest midagi üldse välja tuleb või kukub keset teenistust kokku. Siis märkab Ivan mind ja Artit vaheuksel ja annab meile lahinguülesande: kui kirk välja lüüasse, minge sinna Saadu poole teed suure kadaka taha ja passige peale, kas naised tulles on nutetud nägudega ja mis nad reaktivad; pärast tulete siia tagasi.

Eks me nii tegimegi. Natuke pärast kellalöömist hakkas naisi tulema. Ees olid Mihkli Riina, Ivardi Riina ja Matsi Riia. Kõigil valged taskurätikud peos, aegajalt silmi pühkimas. Müksan Artile külge: lühmivadki!

Oleme maoli põõsa taga maas. Naised möödavad mõne meetri kauguselt ja seletavad valjuhäälselt:

„Ei tea, mis selle Raavliga täna küll juhtunud olli, et ta nii kena jutluse pidas. Põle taal enne sellist oln. Kõik nutsid sorinal.“

Lasime naised Andruse-Mihkli kohta jõuda ja lippasime üle tee tuppa meeste juure tagasi. Reakisime, mis nägime ja kuulsime. Selle peale ütles Ivan:

„No ütle kuradi! Ei selle peale hakka miski! Aga ega pole ime. Ta igapäe auru all ka. Aga ehk

ep akkagi see värk talle pähe. Proovime õige ise korra veel.“

Uus ring algab. Aga enne kui see lõppeda jõuab, oo jumalamees jälle kohal.

Ivan: „Noh, kas panid naised nutma?“

Raavel: „Viimase kui ühe.“

Ivan: „Istu siis ka korraaks. Ega sa täna enam kantsli pea minema.“

Raavel aga ei istu. Lonksab püstijalu oma pool klaasi ära ja teeb minekut. Võib-olla kuhugi teise seltskonda. Või koju magama.

„Kas Sa oled targem kut meite Joosep!“

Värava Timmut peeti külarahva silmis natuke metsa poole vaatajaks. Seda sellepärast, et ta omavanustega suurt ei seltsinud. Kui ta kuskil käis, siis aas ta mööda suure tee kõrva-seid radu. Ta nägu kartis kellegigai kohtuda. Jutuajamisest reaktivata. Aga seda ütelda, et Timmu olli loll, küll ei soa. Mõnes asjas oli taal mõistust üleaurugi.

Mina olin Timmust kuus voostat noorem. Aga me saime heaste läbi. Tal olli juba varakult suur nõrkus tampkamängu vastu. Igakord, kui ma Väravale läksin, jättis Timmu kõik teised tegemised pooleli ja tõi tampkalaua ja nupud välja. Need olli ta ise teinud. Nupud olid saetud sarapuukeppide otsast. Kaksteist tükki olid valged ja värvimata. Teised kaksteist aga tindiga tumedaks tehtud. Nõnna õpetas Timmu mind juba enne, kui ma koolis kõima hakkasin, tampkat mängima ja see sai mulle nagu Timmulegi omamoodi aiguseks, sest pea kõik pühabesed päevad käis mäng. Kui söömalaus söödi, olime kummuli põrandal. Kui laud vabanes, siis laual.

Siis ühel päeval tuli Timmu välja mõttega, et tuleb teha suurema nuppude arvuga tampka. Et soaks kauem

mängida ja oleks põnevam. Timmu tegigi varsti laua, kus mõlemal poolel oli üle 60 nupu. Seda sai juba pool päeva mängi. Ja siis tuli tampkalaud, mis enam söögilauale ei mahtunud, vaid mida saigi ainult põrandal mängida.

Timmu õde Linda olli päris vihane, et toas änam õieti jalaastumise ruumi ei ole. Timmu ema Mare ja isa Joosep aga olid üsna leplikud. Nad teadsid, et Timmu võib ka hirmsasti vihastada ja siis on taga raske akkama saada. Seepärast ei lausunud nad sõnagi, kui meie tervet köögutuba kasutasime. See suur mäng sai aga kesta üsna lühikest aega. Vanem vend Mihkel, kis vist Talinas töö olli, tuli laupäevaõhtul koju käima ja leidnud selle paraja palaka suuruse tampkalaua koos nuppudega põrandal pühabest mängimist ootamas ja käratanud Timmule:

„Kui see siit kohe kadunud põle, läheb täiega saunaahju!“

Ja lükanud jalaservaga kohe ühe lauanurga segi.

Mihkel oli Timmust kuus voostat vanem ja pere toitja. Taale Timmu vastu hakata ei julgenud. Ei aidanud ka isa Joosepi lepitusjutt. Suur mäng lõppes ja igavesti. Ma ei mäleta, kas pärast seda Väraval enam üldse tampkat mängisime.

Koolis Timmul kõige paremini ei läinud. Teistes ainetes ta ikka kuidagi rabeles edasi, aga rehkendusega üksi akkama ei saanud. Isa Joosep, hea ing, katsus aidata, mis oskas, aga ikka ja jälle leidis koolijuhataja Sirp, et Timmu kodused rehkendused olid valsisiti lahendatud. Kui kord seda Sirp jälle Timmule tunnis ütles, põrutas Timmu vastu:

„Kas Sa oled targem kut meite Joosep!“

Nii tulligi välja, et ülesanded olli lahendanud Joosep. Küllap ei oln taagi suur rehkendaja. Kogu klass aga ootas nüüd põnevusega, mida Sirp, kes teadupärast oli ägeda loomuga

mees, kes mingit vasturääkimist ei sallinud, Timmuga ette võtab: kas tuleb kõrva väänamine, joonlauaga sõrmede pihta andmine või nurkamine.

Mitte ühtegi neist Sirbi tavalistest karistusviisidest Timmu suhtes ei kasutatud. Sirp vaikus ja tund jätkus nagu põleks midagi olnud. Timmu käis oma kuus voostat Piiril koolis ära. Arvati, et ehk aitas Timmul kool läbi teha see, et isa Joosep oli sel ajal Piiri koolis tooruseks, kes oma tööd hoolstasti teha püüdis. Aga Timmu ütlemine sai voostateks külas lööklauseks. Kui kaks vaidlejat omi asju klaarisid, olli kaotaja poolel alati viimane ütlemine, et ega sa põle targem kui meie Madis, Ivan või Tõnu – kuidas kellegi perevanemat kutsuti.

Tuli sõda. Timmu kui kutsealune (sündinud 1922) mobiliseeriti ja viidi Venemaale, kuhu ta ka kadus. Sõjarindele ta igatahes ei jõudnud.

Oosaare randas raha teenimas

Mäletamist mööda olli see 1937. voasta sui, kui Uiema Ivan ükspäe meile tuli ja emalt küsis, et kas poisil kodus mingit tööd-ametit koa on või ulgub nõnna-samma rinki. Tal oleks randas õngelappijat taris. Paergust hea angerjajooku aeg, teeniks tal-veks mõned kroonid suitsu-rahaks. Kasti õngede (200–250 tk) lappimise eest olevat taks 20 senti. Aga ta võivat ka 25 maksa, kui tööd nobedasti ja korralikult tehtakse.

Emal polnud selle jutu vastu midagist. Ise ma lappimise-tööga ka päris võeras polnud, sest meitelgid oli Jaani-Andruse Arturiga kummalgi tehtud sadakond õnge ja kõisime vahel Paenase roo taga jalgsi ussi-õnge laskmas. Saime mõne ahvena ja vahel koa olli angerjas otsas.